Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY
Posudek bakalářské diplomové práce

Autor: MUDr. Štěpánka Pohlová Kučerová, Ph.D.

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název práce (česky/anglicky): Eponyma v soudním lékařství / Eponymous terms in forensic medicine

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Miloslav Vondráček, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Kristýna Dufková, Ph.D.

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Soulad názvu práce s obsahem, cílem, anotací, obsahem a závěrem	A
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie	C
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy, interpretace a argumentace	A
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	B
Struktura práce (výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků), dodržení ortografické a gramatické normy, bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	C

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A,B,C,D,E,F. Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Vyjádření oponenta práce k antiplagiátorské kontrole:
Bakalářská práce není plagiátem.

Hodnocení práce – návrh klasifikačního stupně:
Bakalářskou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikační stupeň B.

Další poznámky k práci, kritické připomínky:

1) **Co podle vás znamenají termíny „historický význam slova" a „lingvistický význam slova"?**

2) **Na základě čeho usuzujete, že lingvistika je na výskyt eponymických termínů chudá?**

Diplomantka Štěpánka Pohlová Kučerová ve své práci Eponyma v soudním lékařství popsala velice zajímavou oblast, která se dotýká jak jazykovědy, tak jejího profesního zájmu.
Autorka práce nejprve obecně pojednává o terminologii, termínech, odborném pojmenování a jeho vytváření, později se dostává k lékařské terminologii a následně

k onomastice a eponymům. Zde je nutné poznamenat, že autorčin výklad je mírně zavádějící. V podstatě se jedná o stejný problém, který se řeší na skoro každé onomastické konferenci. Zjednodušeně se jedná o problematiku vymezení obsahu a rozsahu pojmu „vlastní jméno" a s tím související problém názvosloví, které je užíváno jinak onomastiky, jinak pak odborníky z jiných jazykovědných disciplín (např. etymology aj.) – v tomto případě o vymezení obsahu termínu „eponymum". Autorka popisuje toto slovo jako vícevýznamové a nabízí lékařskou terminologii, v rámci níž jistě můžeme definovat eponymum jako „označení názvu nemoci, operace či postupu jménem člověka, který tento výkon provedl či popsal danou anatomickou strukturu". Co se však týče onomastiky a jejího systému, navrhuji diplomantce používat spíše sousloví „eponymický termín". S tím souvisí také autorčino zařazení eponymických termínů ke chrématonymům. Pro případnou publikaci práce doporučuji zvážit terminologii. (V případě zájmu doporučuji autorce podívat se na věčnou diskuzi ohledně obsahu termínu „fytonymum", jedná se o tentýž problém.)

Na str. 32 autorka píše, že „některé obory jsou na výskyt eponymických termínů chudé (např. právě lingvistika, ze které můžeme zmínit Havlíkovo-Gebauerovo jerové pravidlo) (…)". Bylo by dobré toto tvrzení podepřít daty. Z lingvistiky mne napadá třeba Hirtův zákon, Szemerényiho zákon, Winterův zákon, Swadeshův seznam, Menzerath-Altmannův zákon, Zipfův zákon, Mandelbrotův zákon… Jistě je celá řada dalších.

Na str. 34 píše autorka: „Potíže se psanou formou eponym nastávají u ruských jmen, která jsou často do češtiny z azbuky adaptována nepřímo přes anglický přepis (…)". Jednak je to vyjádření kostrbaté (vztah jazyka, typu abecedy a přepisu v jazyce => do češtiny (jazyka) z azbuky (abecedy) jsou adaptována přes přepis (?)), jednak pravděpodobně autorka myslela cyrilici (písmo), nikoliv azbuku (abecedu).

Na str. 16 autorka uvádí termíny „historický význam slova" a „lingvistický význam slova". Není jasné, co tím autorka myslí (slova mohou nést významy: lexikální, gramatický, příp. pragmatický).

Zásadní problém vidím v projektové části. Diplomantka píše: „Na podkladě bakalářské práce byl autorkou koncipován text publikace s názvem Výskyt, význam a funkce eponym v soudním lékařství, která byla zaslána redakční radě časopisu Soudní lékařství k posouzení k případné publikaci."
Text článku však nebyl koncipován **na podkladě** bakalářské práce. Text článku byl zkopírován z bakalářské práce.

Autorka se tak dopouští autoplagiátu.

Pro představu přikládám první stranu článku. Šedým podkladem jsou vyznačeny věty a odstavce, které se přesně shodují s těmi v bakalářské práci. Za větami a odstavci uvádím čísla stran v bakalářské práci, kde byla shoda nalezena.

Odborná terminologie je nedílnou součástí odborného jazyka. *(str. 12)* Odborné pojmenování s přesným a jednoznačným významem se označuje jako termín. *(str. 13)*

Lékařská terminologie je logicky vytvořený soubor termínů, které správnou gramatickou formou vyjadřují odbornou náplň lékařských pojmů, popřípadě obrážejí jejich složitější vnitřní vztahy. *(str. 14)* Česká lékařská terminologie a její rozvoj souvisí s postupným historickým vývojem jednotlivých lékařských oborů v českých zemích *(str. 14)* Ve svých počátcích je spjata především s rozvojem praktického lékařství, avšak významný mezník představuje založení Univerzity Karlovy v roce 1348 a související systematický rozvoj medicíny jako vědeckého oboru, který vyžadoval příslušnou terminologii. *(str. 14)*

Tvorba nových termínů je motivována potřebou pojmenovat nové skutečnosti při rozvoji poznání v konkrétním oboru a v komunikaci v dané odborné sféře. Nové termíny vznikají procesem tzv. terminologizace. Jedním z typů terminologizace je pojmenování podle objevitelů nebo podle osob, kterým je pojmenovávaná skutečnost věnována, což je proces, jímž vznikají tzv. eponyma.

Eponym či eponymos je slovo mající dva významy. Jeho první, historický, význam označuje prvního z devíti archontů ve starém Řecku (archón = člen sboru devíti nejvyšších úředníků v antických Aténách), podle kterých byl pojmenován běžný rok. Druhý, lingvistický, význam slova dle Slovníku cizích slov (6) říká, že se jedná o osobu, podle které je pojmenována rodina, místo, věc apod. (z řeckého eponymos = dávající jméno). V lékařské terminologii je význam zúžen na označení názvu nemoci, operace či postupu jménem člověka, který tento výkon provedl či popsal danou anatomickou strukturu (7). Bozděchová (5) charakterizuje eponyma jako tradiční a pro lékařskou terminologii specifický pojmenovací typ, který se vyznačuje propriální motivací (vlastními jmény lékařů, vědců, badatelů). *(str. 16)*

Dále článek pokračuje ve stejném duchu.

Nechávám na posouzení komise, zdali je možné projekt považovat za uznatelný.

Autorce doporučuji kontaktovat redakci časopisu a vzniklý problém ihned řešit.

Z drobnějších připomínek:

Na str. 12: „Odborný jazyk je kolokační termín, které se používá v současné lingvistice v návaznosti na funkční diferenciaci jazyka dle Hausenblase (1963).“
Na str. 12: „LSP je termín pro různé jazykové varianty používané v profesionálním prostředí.“ – nemyslí autorka spíše profesní prostředí?
Na str. 38, 39 užití slova „krom“, navrhuji užívat „kromě“.
Na str. 46: Položka 28 v seznamu literatury, předpokládám, nebyla citována dne 25. 13. 2021, jak je uvedeno.
Na str. 47 se nachází zcela nestandardní citace Slovníku cizích slov (citováno takto: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ (PRAHA, Česko)., 2000. Slovník cizích slov. Praha: Cesty, s. 184. ISBN 80-7181-376-1.).

Na str. 16: „Druhý, lingvistický význam slova dle Slovníku cizích slov říká, že se jedná o osobu, podle které (…)“ – význam slova přece nic neříká…
Na str. 14: „Ve vztahu k eponymickým termínů lze (…)“

Nadbytečné je číslování stran na začátku práce (např. str. 2).
Předložky „v“ a „z“ na koncích řádků.

Při posuzování pouze bakalářské diplomové práce (nikoliv projektu) je nutné zmínit, že i přes výše uvedené nedostatky se jedná o nadprůměrně zpracovanou bakalářskou práci. Autorka se bravurně pohybuje v oblastech jí známých, lingvistická část práce a práce s jazykovědnými termíny není zcela přesvědčivá.

Rozsahem a obsahem předkládaná práce vyhovuje standardům kladeným na bakalářské diplomové práce.
Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.
Podobu projektu a problematiku autoplagiátu doporučuji projednat při obhajobě.

Datum a podpis oponenta práce:

21. 5. 2021

Kristýna Dufková